SYDØSTASIATISK POLITIK. I

SVEN HENNINGSEN

Berlinkonferencen i januar-februar 1954 mellem de fire stormagters udenrigsministre afsluttedes uden resultater med hensyn til Tysklandsspørgsmålet. Det blev derimod besluttet at indkalde en ny konference til drøftelse af de to asiatiske problemer: Korea og Indo-Kina.

Forhandlingerne om spørgsmålene i forbindelse med Koreas fremtid var på dette tidspunkt brudt sammen. I våbenstilstanden 27. juli 1953 anbefaledes, at en politisk konference „på højt niveau" blev indkaldt i løbet af tre måneder med det formål at udarbejde en plan for tilbagetrækning af de fremmede tropper og „en fredelig ordning af de koreanske spørgsmål". Denne tidsfrist blev overskredet, da man ikke kunne blive enige om hvilke lande, der skulle deltage i konferencen, og drøftelserne blev midlertidigt indstillet 12. december.

I communiquet, der udsendtes 18. februar 1954 om Berlinkonferencens resultater, hed det imidlertid at de fire udenrigsministre „anså oprettelsen ved fredelige midler af et samlet og uafhængigt Korea som en vigtig faktor ved formindskelsen af den internationale spænding og genoprettelsen af fred i andre dele af Asien". De foreslog derfor indkaldelse af en konference, bestående af repræsentanter for U.S.A., Frankrig, England, Sovjetunionen, den kinesiske folkerepublik, republiken Korea (Sydkorea), Koreas folkedemokratiske republik (Nordkorea) samt andre lande, hvis væbnede styrker havde deltaget i Koreakrigen, og som ønskede at deltage.

INDO-KINA INDTIL MARTS 1954

Selvom den politiske løsning af Koreaspørgsmålet således svævede i det uvisse, var en våbenstilstand dog stadig i kraft på denne krigsskueplads. Derimod forelå en mere direkte og øjeblikkelig fare for en storkrig i Indo-Kina.

I januar 1954 var det stadig ikke lykkedes de franske styrker at føre krigen mod Vietminh, der begyndte i december 1946, til en sejrrig afslutning, og udsigterne hertil blev mere og mere usikre. Vietminh, der i januar 1950 proklamerede sig som en uafhængig regering, var anerkendt af Sovjetunionen, den kinesiske folkerepublik samt andre kommunistiske stater og fik fra 1950,

da alle franske poster på grænsen til Kina erobredes, voksende hjælp fra det nye kommunistiske styre i Peking. Det lykkedes derfor efterhånden Vietminh-styrkerne at erobre størsteparten af den røde flods delta, hvor franske styrker blot holdt en perimeter rundt om byerne Hanoi og Haiphong. Vietminhs guerillastyrker opererede endvidere langt bag de franske linjer og fandtes helt ned i det sydlige Vietnam. I april 1953 invaderede Vietminhtropper endvidere for en kort periode Laos.

Frankrig havde således ikke formået at løse Indo-Kinaproblemet militært. Heller ikke politisk havde de vekslende franske regeringer og myndighederne i Indo-Kina evnet at skabe en ordning i Vietnam, der tilfredsstillede kravene om selvstændighed og dermed opfyldelse af forudsætningerne for vietnamesisk lyst til offervillig kamp mod Vietminh. Franskmændene holdt stædigt fast ved deres kolonimagtsuverænitet, indrømmelserne kom for sent og følgen blev, at ligegyldigheden og uviljen overfor krigen mod Vietminh bredte sig i Vietnam. Den direkte sympati for de uforsonlige modstandere af franskmændene bredte sig.

I Frankrig voksede fra 1952 ønsket om at få afsluttet denne krig, der efterhånden opslugte betydelige militære og finansielle resourcer og hemmede fransk bevægelsesfrihed i Nordafrika og Europa. Under en debat i Nationalforsamlingen i december gik forskellige medlemmer ind for kravet om en våbenstilstand. Under investiturdebatten i maj 1953 rejste Mendès-France, der modtog opfordringen til at danne ministerium, men forkastedes af forsamlingen, krav om en „præcis plan til løsning af denne beklagelige konflikt". I debatten om Indo-Kina i oktober gav konsejlspræsident Laniel udtryk for den franske regerings vilje til at indlede forhandlinger om indstilling af kampene. I de følgende måneder gentog han sin føler. I et nytårsinterview 1954 udtalte Vietminhs leder Ho Chi-minh sig også positivt, men fra begge sider var erklæringerne forsigtige. Det centrale problem var dels, hvor store indrømmelser Frankrig ville gøre, og dels om Ho Chi-minh og hans allierede var interesseret i en våbenhvile med begrænsede resultater.

I begyndelsen af marts foregik en Indo-Kina-debat i den franske nationalforsamling, foranlediget af den indiske premierminister Nehrus opfordring 22. februar til at indstille kampene. I sin tale fremhævede Laniel håbet om, at Kina, Sovjetunionen og U.S.A. på den kommende konference i Geneve kunne mægle mellem Frankrig og Vietminh. Han afviste en aftale om kampenes ophør, der ikke indeholdt garantier og derved bragte det franske ekspeditionskorps og Vietnamtropperne i fare. Laniel opstillede følgende betingelser for en våbenstilstand: 1) Vietminh skulle rømme Laos og Cambodia og Cochinkina; 2) dets tropper i den røde flods delta trækkes tilbage og en „ingen-mands" zone oprettes langs deltaets rand; 3) dets tropper i Annam trækkes tilbage til særlige zoner og 4) gennemførelse af sikkerhedsforanstaltninger, således at Vietminh under våbenstilstanden ikke kunne forstærke eller omgruppere sine

styrker. Disse betingelser blev kritiseret af både Daladier, som hævdede, at regeringen af en aftale med U.S.A. var bundet til at fortsætte krigen, og Mendès-France, der forlangte direkte forhandlinger med Vietminh. Forsamlingen vedtog imidlertid en dagsorden, der støttede regeringens synspunkter.

Drøftelserne på Berlinkonferencen om det indo-kinesiske spørgsmål er ikke offentliggjort, men communiquet udtalte, at deltagerne var enige om, „at spørgsmålet om genoprettelse af fred i Indo-Kina også skal diskuteres på konferencen" om asiatiske spørgsmål, og til denne foruden de fem stormagter også inviteres andre magter, som var interesseret.

Til mødested valgtes Geneve, og åbningsdagen fastsattes til 26. april. Forinden indtraf imidlertid afgørende begivenheder.

I maj 1953 var general Navarre blevet øverstkommanderende for de franske styrker i Indo-Kina. Hans felttogsplan gik ud på at tvinge Vietminhstyrkerne ud af junglen og optage åben kamp og dermed fremkalde en militær sejr. I januar 1954 ansås den militære situation for det franske ekspeditionskorps langtfra håbløs, selvom Vietminh i december 1953 atter havde invaderet Laos. 13. marts 1954 indledte Vietminh, der havde modtaget store forstærkninger fra Kina af bl. a. artilleri, en voldsom offensiv mod fæstningen Dien Bien Phu i det nordlige Vietnam på grænsen til Laos. Tilsyneladende var Vietminhgeneralen Giap gået i fælden, for Dien Bien Phu havde en flyveplads, og det franske flyvevåben kunne således gribe ind i kampen. Vietminh styrkerne var imidlertid talmæssigt langt overlegne, førtes taktisk klogt og var nu så stærkt udrustet, at de kunne trænge længere og længere ind i Dien Bien Phus forsvarsværker. I slutningen af marts var en militær katastrofe under optræk for de franske styrker i fæstningen. I begyndelsen af april begyndte Vietminh endvidere en invasion af Cambodia.

FORHANDLINGERNE OM INTERVENTION I INDO-KINA

På dette tidspunkt havde den vestlige støtte til Frankrig hidtil været begrænset til sympatiresolutioner i Nato og fra maj 1950 amerikanske materielle leverancer.

I den truende situation, som de voldsomme kampe om Dien Bien Phu og angrebet på Cambodia fremkaldte, dukkede imidlertid faren for en direkte amerikansk militær intervention og alle en sådan aktions konsekvenser op. 29. marts holdt udenrigsminister John Foster Dulles en tale i New York, hvori han erklærede, at et kommunistisk herredømme over Indo-Kina og Sydøstasien ville være „en alvorlig trusel mod hele det frie samfund", at en sådan mulighed „ikke passivt skulle akcepteres, men burde mødes ved fælles aktion", samt at åben kinesisk intervention „ville få alvorlige følger, som ikke kunne begrænses til Indo-Kina". I en redegørelse til udenrigskomiteen i

Repræsentanternes Hus fulgte Dulles 5. april dette tema op med en advarsel til Kina, der gik ud på, at fortsat hjælp til Vietminh nærmede sig en form for åben aggression, som under „visse omstændigheder" ville kræve gengældelse.

Dulles udtalelser rummede to retningslinjer: „fællesaktion" i Indo-Kina og en advarsel til Kina om krig, hvis det intervenerede åbenlyst i Indo-Kina. De vakte almindelig opsigt og fortolkedes som et første varsel om intervention. På sin pressekonference 31. marts erklærede præsident Eisenhower sig enig med sin udenrigsminister. På et spørgsmål, om Dulles' hentydning til „fælles aktion" skulle forstås som en varsko om direkte amerikansk indblanding, svarede Eisenhower dog, at han ikke kunne tænke sig nogen større ulempe for Amerika, end at det rundt om i verden skulle anvende et stort antal af sine styrker for at imødegå lokale situationer. For såvel Eisenhower som Dulles var „fælles aktion" d.v.s. samvirken mellem interesserede magter tilsyneladende det centrale, men det ubesvarede spørgsmål var naturligvis: hvorledes og hvornår.

16. april gik vicepræsident Nixon et skridt videre i en tale, hvori han sagde: „Som fører for den frie verden har U.S.A. ikke råd til yderligere tilbagetog i Asien. Man må håbe, at U.S.A. ikke behøver at sende tropper derud, men hvis denne regering ikke kan undgå det, må den tage stilling til situationen og afsende styrker. Derfor må U.S.A. rejse til Geneve og tage positivt standpunkt for fælles aktion af den frie verden". State Department søgte den følgende dag at tage brodden af Nixons udtalelser med en mere end pudsig erklæring, hvori det hed, at Nixon havde udtalt sig om „et muligt handlingsforløb, som han personlig var parat til at støtte under højst usandsynlige forudsætninger".

Mens Nixon tydeligvis i tankerne havde en amerikansk intervention, uanset hvad Frankrig og England ville, lagde Dulles hovedvægten på „fælles aktion". Senere engelske oplysninger forklarer, at den amerikanske udenrigsminister tænkte sig en øjeblikkelig „advarselsdeklaration" til den kinesiske regering. Præcise oplysninger om Dulles' militære planer foreligger derimod ikke, men de må dog forstås således, at han for at demonstrere vestlig styrke og beslutsomhed ønskede „noget" skulle ske, før Genevekonferencen trådte sammen. I dagene omkring 1. april havde han forhandlinger med de diplomatiske repræsentanter i Washington for England, Frankrig, Australien, New Zealand, Siam og Filipinerne om situationen i Sydøstasien.

Dulles tale 29. marts, der fremkom på baggrund af tidligere udtalelser om „massiv gengældelse" og diskussionen om den amerikanske forsvars- og udenrigspolitiks new look", havde imidlertid fremkaldt uro i Vesteuropa. Her var indstillingen, at mulighederne for at nå til resultater i Geneve ikke måtte sættes over styr. De diplomatiske forhandlinger i Washington fjernede øjensynlig ikke uoverensstemmelserne mellem amerikansk og engelsk politik,

Delingen af Indo-Kina ved våbenstilstanden 20/7 1954.

og 10. april fløj Dulles derfor til Europa. Før afrejsen udtalte han, at rejsens formål var at fremme en fuldstændig forståelse af Amerikas forslag om en „fælles front" imod den kommunistiske trusel i det sydøstlige Asien". Forhandlingerne i London med udenrigsminister Eden 12.–13. april resulterede i en erklæring, hvori de beklagede, at de kommunistiske styrker umiddelbart før Genevekonferencen havde øget deres aktivitet til en „krig i stort format", og at de havde invaderet Laos og Cambodia. Denne udvikling bragte fred og sikkerhed i hele det sydøstasiatiske område i fare. „Vi er [derfor] parat til med andre lande, der er principielt berørt, at deltage i en undersøgelse af muligheden

for at oprette et kollektivt forsvar indenfor rammerne af F.N.s charter for at sikre fred, sikkerhed og frihed i Sydøstasien og det vestlige Stillehav". Endelig gav man udtryk for håbet om resultater på Genevekonferencen og mente, „at udsigterne til genoprettelse af enhed med hensyn til defensive formål i hele Sydøstasien og det vestlige Stillehav vil bidrage til en hæderlig fred i Indo-Kina". Meningen med den sidste sætning, der tydeligt er udtryk for Dulles tankegang, var, at udsigterne til en vestlig alliance for det sydøstasiatiske område ville bremse den kommunistiske offensiv, hvis formål øjensynlig var at stille Genevekonferencen over for et totalt militært fransk nederlag.

Londonerklæringen var formodentlig et kompromis. Her var for det første ingen advarsel til Kina. Erklæringen klarlagde, at planerne gik ud på oprettelse af en sydøstasiatisk alliance – en udbygning af Anzuspagten – men at gennemførelsen skulle udsættes, mens man foreløbig *undersøgte* mulighederne for at realisere sådanne planer. Erklæringen led dog af en indre modsætning med hensyn til tidstabellen, som i det følgende lagde grunden til en engelsk-amerikansk kontrovers. Dulles' forhandlinger i Paris 13. april med ministerpræsident Laniel og udenrigsminister Bidault resulterede i fransk tilslutning til „undersøgelsen" af allianceprojektet. Med hensyn til den kommende Genevekonference udtalte communiquet om samtalerne: „Vi anerkender, at vort væsentligste mål ved Genevekonferencen bliver et forsøg på at genoprette fred i Indo-Kina med respekt for dets folks frihed og dets staters uafhængighed". Skulle dette forstås som opretholdelse af først og fremmest den eksisterende regering i Vietnam på hele det vietnamesiske område, kunne det næppe karakteriseres som et realistisk program for de kommende forhandlinger.

Efter tilbagekomsten til Washington uddybede Dulles de tankegange, der lå bag hans planer. Han fandt, at offensiven mod Dien Bien Phu havde til hensigt at stille Genevekonferencen overfor en politisk og militær sejr for kommunismen. Men forsvarerne havde „taget et sådant indhug, at angriberne fra et militært synspunkt allerede havde tabt mere, end de kunne vinde ... De voldsomme slag, der nu udkæmpedes i Vietnam og de væbnede aggressioner mod Laos og Cambodia, skaber ikke nogen ny defeatismens ånd. Tværtimod, de vækker frie nationer til forholdsregler, som vi håber vil være tilstrækkelige til i tide og kraftige nok til at bevare disse vitale områder fra kommunistisk herredømme. I denne optræden ligger det bedste håb om i Geneve at opnå genoprettelse af fred med frihed og retfærdighed". Dulles havde tydeligvis en meget optimistisk opfattelse af udgangen af de kampe, der rasede omkring Dien Bien Phu, men rykkede samtidig tidspunktet, hvor den „fælles aktion" skulle begynde, frem og lagde den før Genevekonferencens begyndelse. Dette var næppe foreneligt med den engelske regerings planer.

Den politik, som således var skitseret af U.S.A., fremkaldte 13. april en debat i det engelske underhus, hvorunder oppositionens fører Attlee udtalte,

at den påtænkte asiatiske samling burde omfatte både asiatiske og hvide nationer. „Det væsentlige er," sagde Attlee, „at den [samlingen] ikke på nogen måde bør kunne misfortolkes – som den kan misfortolkes – som et forsvar for en forældet kolonipolitik." Hertil svarede Eden, at det, man havde i tankerne, var en organisation i lighed med Nato.

Reaktionen fra de sydøstasiatiske stater på det amerikanske forslag forelå i dagene omkring midten af april. 14. april udtalte den australske fungerende udenrigsminister Sir Philip McBride sin anerkendelse af Eden-Dulles erklæringen, samt at „Australien vil være villig deltager i det kollektive forsvar af Sydøstasien." New Zealands tilslutning fulgte de samme vendinger. Derimod var den filippinske præsident Magsaysay tilsyneladende ikke fulgt med i den diplomatiske udvikling, for 13. april udtalte han, at Filippinerne var parat til at deltage i en advarsel til Kina ang. „yderligere agression". Han tilsluttede sig tanken om en „fælles front" politik og „særlig betydning tillægges konflikten i Indo-Kina, fordi dette område betragtes som nøglen til forsvaret af Sydøstasien og på grund af dets nære beliggenhed ved Filippinerne".

Mens Siam allerede 9. april tilkendegav sin tilslutning, kom den indiske premierminister Nehrus reaktion på planer, som Indien ikke var opfordret til at deltage i, først 24. april. I en tale i Unionsparlamentets andet kammer – folkets hus – karakteriserede han Indo-Kinakrigen som „anti-kolonial og nationalistisk"; anerkendelse af dette og en „fredeliggørelse af nationale følelser for frihed og uafhængighed og beskyttelse af dem mod ydre pres kan alene danne grundlag for en afgørelse og fred". Nehru priste beslutningen om afholdelse af Genevekonferencen, men den var efter hans opfattelse blevet efterfulgt af andre begivenheder, som fremkaldte bekymring: trusler om øjeblikkelig og massiv gengældelse og om angreb på det kinesiske hovedland, opfordringen til kollektiv aktion i Sydøstasien og erklæringer „som nærmede sig en slags Monroedoktrin over lande i Sydøstasien". Nehru opstillede et program på 6 punkter, som efter hans mening kunne føre til en afslutning på Indo-Kina krigen: 1) opgivelse af trusler og intensivering af krigstempoet; 2) en ild-ophør aftale; 3) den franske suverænitets ophør; 4) direkte forhandlinger mellem de interesserede; 5) en ikke-interventionsoverenskomst mellem magterne og 6) anvendelse af F.N.s bona officia under konferencen. Det var således klart, at Nehru afviste Dulles' sydøstasiatiske politik.

Forhandlingerne om „fælles aktion" kulminerede i dagene efter 22. april, hvor Eden var rejst til Paris for at føre de sidste drøftelser med Bidault og Dulles, inden Genevekonferencen trådte sammen. 24. april sluttede chefen for den fælles amerikanske generalstab, admiral Radford, sig til diskussionerne. Bidault gav et meget mørkt billede af den militære situation i Indo-Kina og anmodede Eden og Dulles om engelsk-amerikansk militær intervention, hovedsagelig med luftstyrker, for at redde fæstningen Dien Bien Phu. Admiral Radford delte Bidaults pessimistiske bedømmelse af de militære udsigter. Dulles

blev imidlertid her stillet overfor et ønske, som hans egne udtalelser måske havde skabt forventninger om ville blive opfyldt, men som han i hvert tilfælde ikke kunne honorere. Han måtte henvise til, at det forfatningsmæssigt var nødvendigt at forhandle med Kongressen om et skridt, der i realiteten betød amerikansk krigsdeltagelse. Han lod imidlertid spørgsmålet gå videre til Eden og spurgte, hvad den engelske regerings svar ville blive.

Det blev nej. 24. april om aftenen vendte Eden tilbage til England, hvor han på Chequers havde en midnatssamtale med Chuchill. Næste morgen afholdtes et hastigt indkaldt kabinetsmøde, hvori også deltog højtstående officerer. Her blev den engelske afvisning af Bidaults anmodning besluttet, hvorefter Eden vendte tilbage til Paris.

Motiverne til den engelske regerings afvisende holdning, der nærmest må karakteriseres som en påtvungen redningsaktion for Dulles, var bl. a., at de engelske militære ikke bedømte situationen i Indo-Kina så pessimistisk som franskmændene. Først og fremmest var afvisningen dog politisk motiveret. London-kabinettet ville ikke bringe muligheden – hvor ringe den så måtte bedømmes – for en løsning i Geneve i fare. Opfattelsen af følgerne af en sydøstasiatisk „fælles aktion" på dette tidspunkt var altså modsat den amerikanske regerings. Endvidere hævdede man, at den engelske offentlige mening ikke ville akceptere et militært eventyr i det sydøstlige Asien. Endelig havde naturligvis Commonwealthlandenes og Colombomagternes holdning, og især Indiens, betydning for det britiske kabinets afgørelse. Det ønskede at interessere disse lande for en fremtidig asiatisk ordning og ville derfor ikke gøre dem skeptiske overfor denne ved at intervenere i en krig, som nogle af dem anså for at være en kolonikrig.

Disse dages amerikansk-franske forhandlinger er ikke klarlagt i enkeltheder, men 26. april forlod admiral Radford pludselig Paris, forhandlede i London med Churchill og de engelske stabschefer og ankom 27. april til Washington. Ifølge oplysninger i den amerikanske presse skal han under de følgende drøftelser have anbefalet amerikansk intervention, hvilket præsident Eisenhower dog gik imod.

Hvorledes Dulles før Genevekonferencens åbning havde tænkt sig ikke blot en „advarsel" til Peking, men også en hurtig gennemførelse af tanken om „fælles aktion" er ikke klarlagt i enkeltheder. Derimod synes det klart, at Bidault, stillet overfor det militære nederlag i Dien Bien Phu og dets uundgåelige konsekvenser for det franske ekspeditionskorps og stillingen i den røde flods delta, forsøgte et kup i dagene omkring 24. april ved sin anmodning om engelsk-amerikansk militær intervention. På grundlag af Dulles' forudgående udtalelser og diplomatiske aktivitet kunne den franske udenrigsminister med grund vente, at hans overraskelsesstrategi ville lykkes. Den strandede på, at Dulles havde vovet sig længere ud, end den konstitutionelle is kunne bære, på præsident Eisenhowers veto og på den engelske regerings nej.

KOREAFORHANDLINGERNE I GENEVE

Genevekonferencen trådte sammen 26. april i Folkeforbundspalæet. 19 lande var repræsenteret, nemlig England, Frankrig, Sovjetunionen og U.S.A. som indbydere; endvidere den kinesiske folkerepublik og den nordkoreanske republik, der var inviteret af Rusland; og inviteret af U.S.A. var den sydkoreanske republik, Australien, Belgien, Canada, Columbia, Ethiopien, Grækenland, Luxembourg, Holland, New Zealand, Filippinerne, Siam og Tyrkiet, d.v.s. de lande, der havde sendt styrker til F.N.hæren i Korea med undtagelse af Den sydafrikanske Union, som havde afvist opfordringen til at deltage.

Ved åbningsmødet var de indbydende stormagter repræsenteret af deres udenrigsministre Eden, Bidault, Molotov, Dulles. For den kinesiske folkerepublik, som for første gang deltog i en international konference, kom premier- og udenrigsminister Chou En-lai. Efter de indledende drøftelser forlod Dulles imidlertid Geneve 4. maj, hvorefter hans plads i spidsen for den amerikanske delegation blev indtaget af viceudenrigsminister Walther Bedell Smith.

På dagsordenen stod 2 punkter: Korea og Indo-Kina, og på det første møde blev det besluttet at begynde med det koreanske spørgsmål.

Forhandlingerne indledtes den 27. april, da den nordkoreanske premierminister Nam Il forelagde et forslag til „genoprettelse på et tidligt tidspunkt af Koreas nationale enhed som en samlet uafhængig demokratisk stat". Det gik ud på afholdelse af valg i hele Korea til en nationalforsamling, som derefter skulle udpege en regering for hele landet. Disse valg skulle forberedes af en alkoreansk kommission, bestående af et lige stort antal delegerede for Nord- og Sydkorea, valgt af de to landes nationalforsamlinger. Endvidere foresloges, at repræsentanter for „de største demokratiske organisationer" fik sæde i kommissionen. En af dens første opgaver skulle være udarbejdelse af et udkast til en valglov, der sikrede „valgenes virkelig demokratiske karakter under frie forhold, som udelukker udenlandsk indblanding og lokale myndigheders og terroristiske gruppers tryk på vælgerne". For at „lette genopbygningen af den koreanske økonomi, ophjælpning af det koreanske folks materielle velfærd og bevarelsen og udviklingen af dets nationale kultur" skulle kommissionen straks træffe foranstaltninger til at oprette og udvikle økonomiske og kulturelle bånd mellem Nord- og Sydkorea.

Alle udenlandske væbnede styrker måtte trækkes bort fra Korea i løbet af 6 måneder, og som sidste punkt i det nordkoreanske forslag anførtes, at konferencen skulle anerkende, at de stater, der var mest interesseret i opretholdelsen af fred i det fjerne østen, havde behov for at „sikre den fredelige udvikling af Korea og således lette dets genforening som en samlet, uafhængig og demokratisk stat".

Dette forslag forkastedes straks af Sydkoreas premierminister Pyun Yung Tai. Han benægtede nødvendigheden af valg i hele Korea; nordkoreanerne

behøvede blot at vælge repræsentanter til de 100 pladser, der allerede var reserveret dem i den sydkoreanske nationalforsamling. Endelig afviste han, at F.N.s tropper skulle evakueres samtidig med de kinesiske. Det ville minde om, „en indbrudstyv, der lægger sit forbryderiske våben på betingelse af, at politimændene samtidig skal afvæbnes".

Også Dulles gik imod Nam Ils forslag. Deres hensigt, sagde han, var „at ødelægge den eksisterende regerings myndighed og erstatte den med et kommunistisk satellitregime". Han foreslog derimod, at F.N. kommissionen i Korea skulle have tilladelse til at overvåge frie valg i Nordkorea, således at landet kunne blive genforenet i overensstemmelse med F.N.s resolution fra oktober 1950. For at dette kunne gøres, måtte de kinesiske tropper rømme den nordlige del af landet.

Samme dag, 28. april, fik Chou En-lai ordet. Han afviste, at Kina havde begået en aggression, men hævdede, at U.S.A. begyndte en interventionskrig i 1950. „I betragtning af historiske erfaringer havde det kinesiske folk intet andet valg end at hjælpe det koreanske folk og kæmpe skulder ved skulder med det for at forsvare deres moderland. Det kinesiske folk kunne ikke tillade en situation, i hvilken Korea endnu en gang kunne anvendes som springbræt for aggression mod Kina". Chou karakteriserede Nam Ils forslag som „absolut rimelige og fair" og angreb U.S.A.s forsvarsoverenskomst med Sydkorea som stridende mod våbenstilstandsoverenskomsten, dets „besættelse" af Formosa samt genoprustningen af Japan. Planerne om en sydøstasiatisk blok ville true Asiens uafhængighed og var en trusel om en ny verdenskrig. „Vi mener, at U.S.A.s aggressive handlinger bør stoppes, at de asiatiske landes uafhængighed og suverænitet bør beskyttes, at indblanding i de asiatiske folks forhold bør ophøre, og at alle udenlandske baser bør likvideres". Chou sluttede med at forlange Vesttysklands oprustning standset, rustningskapløbet afsluttet og brintbomben forbudt. I taler i de følgende dage angreb Chou En-lai endvidere F.N. for dets intervention i Korea og vedtagelsen af aggressionsresolutionen mod Kina. Dette, sagde han, havde berøvet det al moralsk myndighed til at beskæftige sig med koreanske og andre asiatiske spørgsmål. Molotov angreb på lignende måde F.N.

Chou En-lais voldsomme kritik af U.S.A. startede en taleduel, der ikke fremmede en tilnærmelse i det koreanske spørgsmål. I et i formen behersket, men i indhold skarpt indlæg 29. april fortsatte Molotov angrebet på U.S.A. Om den sydøstasiatiske pagt sagde han: „Disse planer afslører atter kolonimagternes hensigter, der går ud på at bruge nogle asiatiske nationer mod andre asiatiske nationer".

Mens den australske udenrigsminister samme dag havde søgt at gyde olje på vandene, men indgående afvist de nordkoreanske forslag, fik Chou En-lai og Molotov skarpe svar af den canadiske udenrigsminister Lester Pearson og Eden.

Lester Pearson udtalte 4. maj, at alle delegerede kunne tilslutte sig Molotovs sympati for asiatiske bevægelser for national frihed, men denne frihed skulle være „mere reel end Lithauens eller Bulgariens eller den mongolske folkerepubliks". Retten til at være fri, sagde han, „omfatter ikke forpligtelsen til at være kommunist. Asien for asiaterne er ikke det samme som Asien for Kominform". Lester Pearson afviste angrebene på U.S.A. for at drive imperialistisk politik. Angående Chou En-lais forslag om afskaffelse af udenlandske baser i Asien, spurgte han, om dette også gjaldt den russiske base i Port Arthur.

Også Eden afviste 13. maj angrebene på U.S.A., F.N. og de vestlige landes politik i Asien. Han henviste til Indiens, Pakistans, Ceylons og Burmas selvstændiggørelse og til Colomboplanen. Ligesom Casey forkastede han det nordkoreanske forslag, fordi der i den alkoreanske kommission skulle være lige stor repræsentation for nord og syd, skønt Sydkorea havde ⅔ af den koreanske befolkning. Han gjorde opmærksom på de bitre meningsforskelle mellem nord og syd. De ville ikke kunne blive enige, og der var i forslaget intet om en neutral formand. Hvis de udenlandske tropper, indbefattet F.N.s, blev evakueret, „ville de efterlade et land, der stadig var delt, stadig ikke havde en samlet regering og intet håb om at opnå en. Hvad andet end kaos og nye fjendtligheder kunne alt dette føre til?" Eden forelagde „5 grundlæggende principper" om valg, der tog befolkningsfordelingen i betragtning, var almindelige og hemmelige og overvåget under F.N.s auspicier. 23. maj kom den sydkoreanske repræsentant med et detaljeret forslag efter samme linjer.

Diskussionerne de følgende dage var resultatløse. To standpunkter stod overfor hinanden. De kommunistiske stater ønskede Korea rømmet inden valgene, F.N. skubbet ud af Koreaspørgsmålet og Nordkorea sikret en gunstig udgangsposition ved hjælp af valgkommissionens sammensætning. Dette var uakceptabelt for vestmagterne og deres allierede. Forskellen mellem at trække de kinesiske tropper tilbage bag Yalufloden og evakuere F.N. styrkerne var indlysende. De måtte kræve F.N.s stilling respekteret og sikre sig valgarrangementer, der ikke spillede kommunisterne magten i hænde eller i bedste fald fremkaldte et dødvande som det, der hidtil havde karakteriseret Koreaforhandlingerne. Dette var problemer, som siden 1945 havde præget drøftelserne om den anden verdenskrigs afvikling i Europa og andre steder, og hvis forløb og resultater var skræmmende fra et vestligt synspunkt.

5. juni forelagde Molotov et udkast, der indeholdt indrømmelser med hensyn til valgbestemmelserne, men fastholdt kravet om en alkoreansk kommission til forberedelse af disse valg, nedsættelse af „en virkelig international kommission", samt at alle udenlandske styrker skulle trækkes bort inden valgene. Det fik kinesisk og nordkoreansk støtte, men afvistes af Bedell Smith, Eden og den sydkoreanske premierminister. 11. juni konstaterede Eden, at diskussionerne havde rejst to fundamentale spørgsmål: F.N.s myndighed og frie valg. Han hævdede, at F.N.s principper om kollektiv sikkerhed måtte opretholdes og af-

viste Chou En-lais synspunkt, at F.N. havde mistet sin moralske myndighed og kompetance. „Den engelske delegation forkaster denne påstand", sagde han. „Vi kan aldrig gå med til, at F.N. ved at gribe til våben for at opfylde sine forpligtelser og modsætte sig aggression, derved har mistet sin ret og pligt som den højeste internationale organisation. Vi mener tværtimod, at det har styrket dens myndighed".

15. juni måtte det konstateres, at der ikke var basis for enighed. Status quo ville fortsætte i Korea, d.v.s. våbenstilstand og landets deling.

FORHANDLINGERNE OM INDO-KINA INDTIL 19/6

Samtidig med Koreaforhandlingerne gik man i gang med den anden opgave: „problemet angående genoprettelse af fred i Indo-Kina". De påvirkedes imidlertid af forhandlinger, som foregik andre steder end i Geneve.

Umiddelbart efter åbningsmødet i Geneve afholdt Ceylons, Indiens, Pakistans, Burmas og Indonesiens premierministre et møde i Colombo på Ceylon. De vedtog resolutioner om indstilling af eksperimentelle brintbombeeksplosioner, om det kommunistiske Kinas repræsentation i F.N., selvbestemmelse for Tunis og Marokko og de arabiske Palæstinaflygtninges hjemsendelse. Ceylon forelagde, støttet af Pakistan, et resolutionsforslag, der udtalte, at den internationale kommunisme var den største fare for syd- og sydøstasiatiske lande, men den mødte bestemt modstand fra Indien og Indonesien og ændredes derfor til en fordømmelse af enhver form for indblanding i landenes forhold.

Det centrale var dog Indo-Kinadrøftelserne. Udgangspunktet var Nehrus tale 24. april, og man vedtog en resolution, der gav udtryk for de samme synspunkter. Dog udgik på Pakistans forlangende punktet om ikke-intervention.

At den engelske politik i Geneve påvirkedes af Colombomødet, kan anses for givet. Eden forsikrede 29. april deltagerne i Colombomødet, at den engelske regering ikke ville medvirke til nogen afgørelse, der gik mod de asiatiske landes legitime ønsker. Han anmodede dem samtidig om eventuelt at deltage i en garanti for Indo-Kinas fremtid, hvis Genevekonferencen nåede resultater. Dette erklærede Nehru sig parat til. Endvidere holdt han sig under alle forhandlingerne i nøje kontakt med Commonwealthlandenes regeringer.

Indo-Kinaforhandlingernes første problem var, hvilke stater der skulle deltage foruden stormagterne. Vanskeligheden var tydeligvis Vietminh, men efter at Vietnams statsoverhoved Bao Dais sanktion var indhentet, enedes man 2. maj om foruden Vietnam, Laos og Cambodia at invitere en delegation fra Vietminh. Denne ankom 4. maj under ledelse af udenrigsminister Pham Van Dong.

8. maj forelagde Bidault et forslag til en ild-ophør aftale, der gik ud på følgende: 1) de regulære styrker på begge sider omgrupperes i „koncentrationszoner", fastlagt af konferencen; 2) irregulære styrker afvæbnes; 3) alle

krigsfanger og civilt internerede løslades; 4) en international kommission nedsættes til at overvåge disse bestemmelser, efter hvis gennemførelse fjendtlighederne skulle indstilles. Med hensyn til Cambodia og Laos skulle alle Vietminh styrker trækkes tilbage. Bidaults plan sigtede således mod to mål: for det første at få kampene indstillet, hvilket ville lette den akut alvorlige militære situation for de fransk-vietnamesiske tropper, efter at Dien Bien Phu var faldet den foregående dag, og for det andet at undgå aftaler af politisk karakter som forudsætning for en våbenstilstand.

Dette var naturligvis uakceptabelt for Vietminh.

10. maj forelagde Pham Van Dong, efter at han forinden havde rejst krav om, at modstandsbevægelserne i Cambodia og Laos – Khmer og Pathet Lao – skulle repræsenteres på konferencen, Vietminhs forslag til en ild-ophør aftale og en politisk ordning. Han indledte med et angreb på den franske politik siden 1945, „de amerikanske interventionisters og franske krigstilhængeres" ansvar for krigens fortsættelse og hævdede, at U.S.A. ønskede at gøre Indo-Kina til en amerikansk koloni og en erobringsbase i Sydøstasien. For at genoprette freden var det derfor nødvendigt „at standse leveringerne af våben og ammunition fra U.S.A., at tilbagekalde de amerikanske militære missioner, rådgivere og instruktører og at standse enhver amerikansk indblanding i Indo-Kinas forhold". Vietminhs betingelser gik ud på følgende: 1) fransk anerkendelse af Vietnams uafhængighed samt af modstandsregeringerne i Cambodia og Laos; 2) tilbagetrækning af alle udenlandske tropper fra de tre associerede stater, og samling af de franske tropper i så få „koncentrationszoner" som muligt; 3) afholdelse af valg i alle tre stater, organiseret af komiteer, der repræsenterede de stridende parter. Disse komiteer skulle sikre „handlefrihed for patriotiske partier, grupper og sociale organisationer" og valgene overvåges af lokale kommissioner; 4) Vietminh ville afgive en deklaration, gående ud på, at det var parat til at undersøge spørgsmålet om at indtræde i den franske union, og lignende deklarationer skulle afgives af Khmer og Pathet Lao regeringerne i Cambodia og Laos; 5) de tre staters anerkendelse af Frankrigs økonomiske og kulturelle interesser i Indo-Kina; 6) ingen personer skulle forfølges på grund af deres samarbejde med en af parterne under Indo-Kinakrigen; 7) udveksling af fanger. 8) Disse ordninger skulle kombineres med en ild-ophørsaftale i hele Indo-Kina, idet hver af parterne foretog de nødvendige arrangementer indenfor det område, den besatte. Endvidere måtte indførelse af militære enheder, våben og ammunition udefra standses, og ordningen kontrolleres af blandede kommissioner, sammensat af repræsentanter for de krigsførende stater.

Vietminhs forslag foregreb således den politiske nyordning af Indo-Kina. Det indeholdt en deling af Vietnam, Laos og Cambodia samt tilstæbte muligheder for Vietminhs overtagelse af magten, ikke alene i hele Vietnam, men

også i Cambodia og Laos. Dets gennemførelse ville medføre, at amerikansk våbenhjælp til den del af Indo-Kina, der ikke straks besattes af Vietminh-styrker, blev forhindret, og endelig udelukkede det enhver international kontrol med overholdelse af betingelserne.

Både Eden og Bedell Smith afviste Vietminhs forslag, og det samme gjorde repræsentanterne for Cambodia og Laos, som hævdede, at der ikke i deres lande var borgerkrig, men en invasion af fremmede Vietminhstyrker.

12. maj indledte Vietnamregeringens udenrigsminister Nguyen Quoc Dinh med at give konferencen meddelelse om de uafhængigheds- og forbundstraktater, som nylig var blevet afsluttet i Paris mellem Frankrig og Vietnam, hvorved dette blev fuldstændig uafhængigt. Han hævdede, at Vietnam kulturelt og historisk var en enhed, og at han derfor var modstander af enhver løsning, der gik ud på en reel eller formel deling. Ild-ophørsaftalen skulle gennemføres under international kontrol, Vietnams regering under Bao Dai anerkendes som landets eneste og ligeså princippet om en enkelt Vietnamhær. Med hensyn til fremtiden foreslog han, at når F.N.s sikkerhedsråd havde fastslået, at Vietnams myndighed og betingelserne for frihed var oprettet, skulle der afholdes frie valg over hele landet under F.N.s auspicier, og på grundlag heraf dannes en repræsentativ regering under Bao Dais ledelse som statsoverhoved. Vietnam var villig til at afgive en forsikring om, at der ikke ville blive truffet nogen gengældelsesforanstaltninger imod personer, der havde samarbejdet med Vietminh.

De grundlæggende modsætninger mellem parterne angående Vietnam var således meget store, og under den følgende måneds forhandlinger nåede man kun meget små fremskridt. Molotov akcepterede 14. maj, at der burde nedsættes en kommission af neutrale nationer til at føre opsyn med våbenstilstanden, ligesom han gik ind på Bidaults forslag om, at de overenskomster, der var blevet nået i Geneve, garanteredes af de deltagende stater, men det var alt.

I denne periode ankom også den indiske repræsentant ved F.N. Krishna Menon til Geneve og forhandlede med Eden, Bedell Smith, Molotov og Chou En-lai.

30. maj vedtog konferencen på engelsk forslag, at der i Geneve og Indo-Kina skulle indledes militære forhandlinger mellem parterne. Repræsentanter for overkommandoerne på begge sider skulle straks mødes i Geneve. Disse forhandlinger indledtes 2. juni, samtidig med at man blev enige om en udveksling af alvorligt sårede krigsfanger og afsendelse af medicinske forsyninger.

Imens diskuterede konferencen den internationale kommission, der skulle overvåge ild-ophørsaftalen og ordningerne i Laos og Cambodia. De kommunistiske lande foreslog, at våbenstilstandskommissionen blev sammensat af repræsentanter fra Indien, Pakistan, Polen og Tjekoslovakiet, Bedell Smith

og Bidault forlangte, at kommissionen skulle udnævnes af F.N., mens Eden bragte Colombolandene (Indien, Pakistan, Ceylon, Birma og Indonesien) på bane som medlemmer.

10. juni så det ud, som om forhandlingerne var ved at bryde sammen. Eden konstaterede, at der ikke var grund til at fortsætte forhandlingerne, medmindre de kommunistiske landes repræsentanter ville ændre indstilling til to vigtige spørgsmål: 1) ordningerne med kontrollen af en våbenstilstand og deres krav om, at veto skulle kunne anvendes i disse kommissioner. 2) Ordningerne med hensyn til Cambodia og Laos, adskilt fra ordningen i Vietnam. 16. juni begyndte imidlertid en ny udvikling, efter at Chou En-lai havde haft en privat samtale med Eden på Chous opfordring. Resultatet blev, at Chou En-lai indrømmede, at problemerne i Cambodia og Laos var anderledes end i Vietnam. Han foreslog derfor militære drøftelser såvel i Geneve som lokalt mellem overkommandoerne for Cambodia og Laos på den ene side og Viet-minhoverkommandoen på den anden side. Endvidere anerkendte han nødvendigheden af, at såvel Cambodia som Laos havde egne forsvarsstyrker, og at det foreslåede forbud mod forstærkninger ikke skulle anvendes på disse to stater, men dog på betingelse af, at der ikke blev oprettet udenlandske baser i Indo-Kina.

Chou En-lais indrømmelser øgede chancerne for en våbenstilstand. Bedell Smith karakteriserede de nye kinesiske forslag som „rimelige og forstandige" og anerkendte Chou's „moderate og beherskede tone".

19. juni afholdtes afholdtes et afsluttende plenarmøde, hvor der forelagdes overenskomst om militære forhandlinger vedrørende fjendtlighedernes ophør i Cambodia og Laos. Militære kommissioner skulle forhandle herom „begyndende med spørgsmålet om tilbagetrækning af alle udenlandske væbnede styrker og udenlandsk militærpersonel". De skulle senere afgive rapporter til konferencen så hurtigt som muligt. Derefter udsattes konferencen til midten af juli.

På dette tidspunkt var imidlertid indtrådt en helt ny situation på grund af regeringsskiftet i Frankrig, hvor Pierre Mendès-France havde dannet regering efter Laniels fald.

REGERINGEN PIERRE MENDÈS-FRANCE

Regeringen Laniel var fra begyndelsen af maj udsat for stigende kritik i Nationalforsamlingen for den måde hvorpå Indo-Kina forhandlingerne blev ført. Baggrunden herfor var, at nederlaget ved Dien Bien Phu, der kostede det franske ekspeditionskorps 15.000 mand, ikke medførte en afslappelse af Viet-minh offensiven i den røde flods delta. General Giap fortsatte tværtimod med øget kraft de militære operationer mod den franske perimeter omkring

Hanoi og Haiphong, hvor de fransk-vietnamesiske troppers stilling blev mere og mere farlig, samtidig med at tabene steg.

12. juni kom det til den afgørende debat, hvor Laniel stillede problemet således op: „Er der et flertal for et asiatisk München og for at opgive den atlantiske alliance? Hvis dette er tilfældet, lad det øjeblikkelig få udtryk mod en regering, der vil forblive tro mod sine alliancer og den nationale ære." Dette gjorde ikke indtryk på forsamlingen, som med 306 stemmer mod 293 fældede regeringen.

12. juni opfordrede præsident Coty den radikale Pierre Mendès-France, der havde været blandt Laniel regeringens skarpeste kritikere, til at danne regering. 17. juni holdt han sin investiturtale, hvorunder han bl. a. sagde: „I adskillige år har en forhandlet kompromisfred med fjenden forekommet mig en nødvendighed . . . hvis konflikten i Indo-Kina ikke afgøres og afgøres meget hurtigt, må vi se risikoen for en international og måske en atomkrig i øjnene". Mendès-France mente, at en fredelig løsning på Indo-Kina konflikten var mulig og afgav det løfte, at hvis han ikke inden 20. juli havde opnået en våbenhvile, ville han demissionere.

Ved afstemningen fik han 419 stemmer, mens 47 stemte imod og 143 ikke afgav deres stemme.

Mendès-France's problemstilling var mere realistisk end Laniels, han anså tydeligvis forhandlinger med Vietminh for mulige, territorielle indrømmelser uundgåelige, og hans gennemgang af den politiske og militære situation havde overbevist ham om, at hurtighed var nødvendig. Endvidere tog han med bemærkningen om en international krig afstand fra alle planer og ønsker om intervention fra andre magter.

Inden Chou En-lai afrejste fra Schweiz, havde Mendès-France en samtale med ham i Bern 23. juni. Rapporterne efter mødet var optimistiske. To dage før havde Chou endvidere arrangeret en middag, hvor delegationerne fra Cambodia, Laos og Vietminh for første gang mødte hinanden. I de følgende 14 dage fortsattes de militære forhandlinger i Geneve og i Indo-Kina. Fra 25. til 28. juni forhandlede Churchill og Eden i Washington, hvor de søgte at fjerne amerikanske misforståelser med hensyn til engelsk politik i Geneve. Dulles erklæring 8. juli tyder dog ikke på, at det var lykkedes englænderne at overbevise amerikanerne om, at der var håb om en ordning af Indo-Kina sagen i Geneve. Det communique, som udsendtes om forhandlingerne, rummede denne advarsel til de kommunistiske magter: „Vi [Eisenhower og Churchill] er begge overbevist om, at hvis den franske regering stilles overfor krav, som hindrere en akceptabel overenskomst med hensyn til Indo-Kina, vil den internationale situation blive alvorligt forværret."

Omkring 10. juli vendte Molotov, Mendès-France, Chou En-lai og Eden tilbage til Geneve for at indlede konferencens andet afsnit. Derimod oplyste Dulles 8. juli i Washington, at hverken han eller Bedell Smith havde til hensigt

at komme til Geneve foreløbig, da man tvivlede på, at det var kommunisternes hensigt at nå til en ordning og først ønskede denne mistanke fjernet ved positive skridt fra kommunistisk side.

Straks efter sin ankomst til Geneve havde Mendès-France imidlertid en række forhandlinger med Molotov og Vietminh delegationens leder, som dermed for første gang havde kontakt med de franske forhandlere. Disse samtaler må dels have givet ham indtryk af, at et kompromis var muligt, hvad dets indhold skulle være, samt at amerikansk tilstedeværelse i Geneve var ønskelig. Han foretog derfor en indtrængende henvendelse til Washingtonregeringen, og 11. juli oplyste Dulles, at han straks ville flyve til Paris for at forhandle med Mendès-France og Eden.

Disse drøftelser fandt sted 13.–14. juli, efter at Eden og Mendès-France i Geneve havde haft samtaler med de forskellige delegationschefer. Det offentliggjorte communique udtalte, at Dulles havde gjort rede for den amerikanske regerings ønske om at tage begrænset del i Indo-Kina drøftelserne, da dette spørgsmål først og fremmest var Frankrigs ansvar. Mendès-France og Eden havde dog fremhævet, at det alligevel „ville tjene Frankrigs, de associerede staters, fredens og frihedens interesser i dette område", hvis U.S.A. blev repræsenteret på ministerniveau. Bedell Smith ville derfor vende tilbage til Geneve. Uofficielt oplystes, at det ved mødet var lykkedes den ny franske ministerpræsident at overbevise Dulles om, at han ikke agtede at kapitulere blankt.

15. juli vendte Mendès-France og Eden tilbage til Geneve, og forhandlingerne fortsatte. I sidste øjeblik ved midnat 20. juli nåedes derefter enighed om våbenstilstanden i de tre indo-kinesiske stater, og næste dag blev den underskrevet.

VÅBENSTILSTANDEN

Bestemmelserne i våbenstilstanden gik for Vietnams vedkommende ud på følgende:

1) Deling i to tilnærmelsesvis lige store dele med demarkationslinjen i nærheden af 17. breddegrad, hvorved havnebyen Hué forblev indenfor det sydlige Vietnams grænse. Derimod overgik de vigtige byer Hanoi og Haiphong i den røde flods deltas område til Vietminh.

2) Tilbagetrækning af de franske styrker nord for linjen og Vietminh styrkerne syd derfor i løbet af 300 dage.

3) Inden 20. juli 1956 afholdelse af samtidige valg i det sydlige Vietnam og i Vietminh med det mål at få oprettet en regering for hele landet. De skal organiseres efter konsultationer mellem Vietnam og Vietminh regeringerne og gennemføres under opsyn af en international kommission, bestående af repræsentanter fra Indien, Canada og Polen.

4) Kontrol med våbenstilstanden af internationale kommissioner i de berørte stater, bestående af de samme lande og med Indien som formand. Kommissionerne skal bl. a. føre opsyn med, at der ikke under våbenstilstanden føres forstærkninger frem.

5) Vietminhs anerkendelse af Cambodias selvstændighed og politiske integritet og tilbagetrækning af dets styrker fra dette land. Det samme med hensyn til Laos, hvor oprørsbevægelsen Pathet Laos' styrker trækkes tilbage til landets nordøstlige provinser, som forbliver under dens kontrol indtil valgene i 1956, hvorefter de atter underlægges Laos' suverænitet.

6) Våbenstilstanden forpligter endvidere underskriverne til, at der ikke må oprettes udenlandske baser i de tre associerede stater. Dette gælder dog ikke eksisterende franske baser i Laos og heller ikke det franske ekspeditionskorps, som trækkes tilbage til Syd-Vietnam. Endelig indeholdt våbenstilstanden betingelserne om fangernes hjemsendelse inden 30 dage, forbud mod politiske gengældelsesforanstaltninger og udveksling af personer, som ønsker at flytte fra det ene område til det andet.

Frankrig udstedte en deklaration, i hvilken det erklærede sig parat til at trække sine tropper tilbage fra Cambodia, Laos og Vietnam, når regeringerne i disse lande ønskede det, „undtagen i det tilfælde, hvor et vist antal franske tropper forbliver på fastlagte pladser og i en fastsat periode efter overenskomst mellem de to parter".

Cambodias regerings deklaration gik ud på, at den ville optage alle borgere i det nationale samfund uden diskriminering, samt at den vil afholde hemmelige valg, hvor alle borgere kan deltage som vælgere og kandidater. I Cambodias erklæring nævnes det ikke, men derimod i de 8 nationers deklaration, at disse valg skal afholdes inden 1955.

Cambodias erklæring rummer endvidere løftet om, at dets område ikke vil blive anvendt i en aggressiv politiks tjeneste, og at det ikke vil deltage i en militæralliance, der er i strid med F.N.s eller våbenstilstandens principper. Så længe dets sikkerhed ikke er truet, „vil det heller ikke tillade, at fremmede magters militære styrker opretter baser på dets område". I perioden mellem fjendtlighedernes ophør i Vietnam og den endelige afgørelse af Cambodias politiske problemer lover regeringen, at den ikke vil søge fremmed hjælp med hensyn til krigsmateriel eller instruktører „undtagen med det formål at skabe et effektivt forsvar". Alle disse bestemmelser var tydeligvis vendt mod planerne om en sydøstasiatisk alliance.

Laos udstedte en lignende deklaration, som endvidere sikrede de borgere, der „ikke deltog i kampene på de kongelige styrkers side".

Dernæst underskrev Frankrig, Storbritannien, Sovjetunionen, den kinesiske folkerepublik, de tre associerede stater og Vietminh regeringen den såkaldte „otte nationers deklaration". De tog for det første heri de ovenfor nævnte deklarationer og våbenstilstanden „til efterretning". Endvidere udtaltes med

hensyn til Vietnam, at „den militære demarkationslinje ikke på nogen måde skal fortolkes som oprettende en politisk eller territoriel grænse", og at de politiske problemer i dette land skal gennemføres „på basis af respekt for principperne om uafhængighed, enhed og territoriel integritet."

Endelig påtog alle deltagere i Genevekonferencen sig at respektere Cambodias, Laos' og Vietnams suverænitet, uafhængighed, enhed og territoriale integritet „og at afholde sig fra enhver indblanding i deres indre forhold". Tilsidst enedes man om at rådslå om spørgsmål, som henvistes til dem af den internationale kommission „for at sikre at overenskomsterne om fjendtlighedernes ophør i Cambodia, Laos og Vietnam respekteres".

U.S.A. deltog ikke i denne deklaration, men Bedell Smith udstedte på den amerikanske regerings vegne en erklæring, hvori U.S.A.s respekt for F.N.s principper fastslås, og de ovennævnte deklarationer tages til efterretning. Endvidere udtaltes, at den amerikanske regering vil afholde sig fra truslen om eller anvendelsen af magt for at omstyrte disse overenskomster og betragte enhver genoptagelse af fjendtlighederne „med alvorlig bekymring og som alvorligt truende international fred og sikkerhed".

Angående valgene i Vietnam henviste Bedell Smith til Eisenhowers og Churchills erklæring 29. juni 1954, hvori de udtalte: „med hensyn til nationer, som nu er delt imod deres vilje, vil vi fortsat søge at opnå deres samling ved frie valg, overvåget af F.N. for at sikre, at de gennemføres retfærdigt". Tilsidst udtrykkes i den amerikanske erklæring håbet om, at overenskomsterne „vil tillade Cambodia, Laos og Vietnam ... selv at afgøre deres fremtid".

Våbenstilstanden i Geneve konstaterede Frankrigs nederlag i Indo-Kinakrigen. Det måtte gå med til en deling af Vietnam og anerkendelse af Vietminhstyret i den nordlige del. Cambodia, Laos og Vietnam opnåede endvidere en selvstændighed, som de næppe ville have fået så hurtigt under en fredelig udvikling på de vilkår, Vietminh var villig til at akceptere i 1946. Indo-Kinakrigen medførte således den endelige og fuldstændige afskrivning af fransk suverænitet og kolonimagtposition.

På den anden side havde Mendès-France sikkert ret, når han 22. juli i nationalforsamlingen konstaterede, at betingelserne „uden tvivl [var] de bedste, som var opnåelige i den nuværende situation". Det franske ekspeditionskorps var i en håbløs situation med voksende tab, og regeringen stod overfor at måtte afsende værnepligtige franske soldater, hvis det skulle forhindres, at Vietminh gennemførte et totalt militært nederlag.

I samme tale pegede Mendès-France imidlertid på, at han havde opnået en række indrømmelser. Vietminh havde oprindelig krævet alle tre stater delt ved 13. breddegrad, d.v.s. ¾ af Vietnam skulle gå til Ho Chih-minh. Endvidere havde det forlangt fuldstændig fransk rømning af Vietnam i løbet af 3 måneder og valg inden 6 måneder med lignende ordninger for Cambodia og Laos.

Endelig havde de kommunistiske stater også krævet en kontrolkommission, bestående af 2 kommunistiske og 2 ikke-kommunistiske stater og med vetoret.

På baggrund af disse oplysninger må det erkendes, at Frankrig, da Mendès-France havde erklæret sig villig til realistiske drøftelser, fik indrømmelser fra Vietminh. Uden at disse forhandlinger kendes i detaljer, ligger formodentlig på dette punkt Molotovs og Chou En-lais indsats for at få en afgørelse trukket i land. Dette interessante forhold, og hvorvidt disse to magter var enige eller ej i en sådan kurs, er ikke nøjere kendt.

Våbenstilstanden i Geneve må også karakteriseres som et nederlag for den amerikanske politik, der ønskede intervention. Vietnam blev delt, og de associerede staters deltagelse i et sydøstasiatisk forsvarssystem var nu udelukket. På den anden side var det utvivlsomt af betydning for de kommunistiske magters villighed til at give afkald på en fuldstændig militær sejr og erobring, at U.S.A., hvis forhandlingerne brød sammen, var indstillet på militær intervention, eventuelt med engelsk deltagelse. At løbe denne risiko faldt ikke sammen med den russiske og kinesiske politiks almindelige linje. Eden fremhævede tværtimod i underhuset Molotovs bestræbelser for at nå et resultat.

Våbenstilstanden i Geneve udskyder den politiske afgørelse af Indo-Kinas politiske fremtid til 1956, hvor valgene afholdes. På baggrund af erfaringerne i Tyskland og Korea kan der være tvivl om, hvorvidt enighed om detaljerne i en valgordning kan opnås. I hvert tilfælde vil den indre sociale og økonomiske udvikling i Indo-Kina indtil da blive af betydning for resultatet af sådanne valg. Dette stiller de vestlige magter og først og fremmest Frankrig overfor nye og i deres rækkevidde ikke ringere problemer end krigen.